

El príncep i el felí - Miquel Pairoli

El príncep i el felí només es pot entendre com una declaració d'amor per la lectura realitzada per una persona que sap escriure. En un primer moment Miquel Pairoli (Quart d'Onyar, 1955) queda seduït per *El guepard*, de Giuseppe Tomasi di Lampedusa. La seducció, en aquest cas, es resol en curiositat per l'obra i per tot el que l'envolta: el personatge, l'edició italiana, la traducció catalana. Després de consultar biografies sobre Lampedusa, de rellegir amb lupa la seva obra, i de tenir accés a la correspondència del seu traductor al català, Pairoli posa en coneixement dels lectors un resum essencial del que sap i del que imagina. El resultat, *El príncep i el felí*, és un treball modest en l'extensió però ambiciós en la concepció: mostra un lector atent, sintètic, respectuós, que no s'acontenta a posar-se en mans d'un narrador dotat, sinó que s'interessa pel procés de producció, per la manera en què el narrador aconsegueix seduir-lo. I, més important encara, es pren la molèstia de fer arribar aquest coneixement al lector sense falses erudicions, sense tecnicismes filològics, sense descripcions tautològiques, sinó amb una lectura rasant, que, lluny de la redundància, de l'emascament, del lluïment, té la rara qualitat de convidar a llegir l'obra comentada. Miquel Pairoli és, ras i curt, el lector que tot escriptor estaria encantat de tenir.

A l'inici del llibre, el lector d'*El príncep i el felí* acompanya Lampedusa en els seus passejos i lectures a la Sicília de la postguerra, en l'època en què, després d'invertir gairebé seixanta anys en la lectura, es decideix finalment a passar els dos últims anys de la seva vida escrivint (abans de *El guepard* només havia publicat tres crítiques literàries). Al costat de Lampedusa veiem indignats i sorpresos com Elio Vittorini passa a la història de la literatura com l'home que va rebutjar dues vegades un dels millors llibres del segle vint. Quan Giorgio Bassani va descobrir *El guepard* es va afanyar a publicar-lo, però l'edició va ser inevitablement pòstuma.

La part central d'*El príncep i el felí* està dedicat a l'anàlisi -com a lector *amateur*, no d'ofici- d'*El guepard*. Pairoli opta per aproximar-se al llibre des de diferents punts de vista, que abandona molt abans que el lector se'n senti saciat. Amb ell repassem les relacions que mantenen els personatges principals i la seva representativitat social, la diferència de velocitat entre els primers capítols i els últims, els dubtes planians sobre el gènere (novel·la? crònica? passejada?), el grau de stendhalisme de l'autor, l'omnipresència del pas del temps i de la mort.

L'últim capítol està dedicat a les vicissituds de la traducció catalana de Llorenç Villalonga (que considerava Lampedusa «un germà de l'ànima»), i a la comparació entre *El guepard* i *Bearn*. Els punts de contacte entre les dues novel·les poden ser la causa que Villalonga s'inventés una presumpta edició catalana de *Bearn* del 1945, que segons

ell es va mantenir inèdita durant molts anys: així ningú podria acusar-lo d'haver-se inspirat en la novel·la del príncep sicilià, i encara menys a la inversa.

El príncep i el felí mostra que l'assaig literari realitzat a partir de l'amor i desenvolupat amb talent contribueix a enriquir i renovar el plaer del lector. Els comentaris de Pairolí s'integren de tal manera en l'obra de Lampedusa que a partir d'ara, a les relectures de *El guepard* s'hi superposarà, de manera fertilitzant i multiplicadora, el record de la lectura d'*El príncep i el felí*.